CRÍTICA

Dubte constructiu

Conjunt de reflexions que contextualitzen el mode de pensar de Joan Fuster

XAVIER FERRÉ xferre@presencia.cat

Amb massa habitud es redueix l'obra de Joan Fuster a la temàtica nacional. Però l'assagisme fusterià obeeix a unes coordenades més generals en les quals s'insereix la seva preocupació raonada pel país. Per esclarir l'orientació del pensament de l'assagista, les setenes jornades dedicades a l'intel·lecual suecà (2009) han aplegat les ponències de cinc filòsofs a fi d'esbrinar-ne la relació entre escepticisme i humanisme.

Sovint encotillem Fuster com a *filòsof*, amb el consegüent tòpic de reduir-lo a un pensador d'acadèmia. Tot just la crítica d'aquest apriorisme és una aportació molt rellevant d'aquesta jornada. Així, podríem concloure –seguint Antonio Gramsci– que Fuster, com qualsevol mortal, té una concepció del món. Filosofia, doncs, com a acte de pensament delimitat, i no pas com a actitud dogmàtica. D'on que Fuster llegís, és clar, pensadors humanistes i en tragués *pròpies* conclusions. Pensar com a exercici de racionalitat.

D'altra banda, el vector escepcitisme-humanisme concreta el sentit de la reflexió de l'autor de *Judicis finals*. I ho fa en la direcció de la indagació –recerca constant del sentit de les coses– dels aspectes que condicionen el subjecte. Així, Tobies Grimaltos tracta de la distinció entre certesa i veritat. Fuster opta per assolir una veritat: una –o diverses– causes que ens expliquin, tal com explicita el títol del seu assaig *Causar-se d'esperar*. La construcció d'una raó autònoma, però, ha d'atendre reptes individuals i col·lectius. Per aquest fet, com Antoni Riera subratlla, l'escepticisme fusterià és moral, car es deu a una realitat viscuda. En certa mesura, doncs, *Nosaltres, els valencians* és conseqüència del dubte, de la indagació civilment concretada.

«JOAN FUSTER I LA FILOSOFIA»
Edició: NEUS CAMPILLO
Editorial: PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
Pàgines: 156
Preu: 12 €

La barbàrie de tots

Todorov fa una crítica il·lustrada a la tesi del «xoc de civilitzacions»

MELCIOR COMES mcomes@presencia.cat

Tzvetan Todorov és un dels intellectuals europeus més respectats. Des que va deixar la seva Bulgària natal durant els anys seixanta la seva tasca com a pensador ha estat imparable i reconeguda arreu del món; primer com a teòric del llenguatge i, a partir dels anys vuitanta, com a pensador i crític del llegat de l'humanisme i del pensament (sobretot francès) de la Il·lustració. Todorov és d'una lucidesa feridora; més enllà dels filòsofs bel·licosos d'origen francès de la seva generació (així Bernard-Henri Lévy i el seu company de batalles André Glusksmann, per als quals ha tingut paraules crítiques, tot i que, com sempre en el nostre autor, molt contingudes), Todorov exposa l'origen intel·lectual d'algunes de les pitjors maneres d'encarar-nos a les disjuntives del present, fent una tasca d'historiador de les idees que el situa en la línia del gran Isaiah Berlin. A *La por dels bàrbars* Torodov s'encarrega de desmuntar la teoria del politòleg nord-americà Samuel Huntington; per a aquest últim, les *civilitzacions* serien incommensurables, és a dir, alienes les unes a les altres, cosa que ens portaria a trencar la universalitat –la igualtat– que es preconitza des de les tesis il·lustrades, un equívoc present fins i tot en els seus crítics, així el govern socialista espanyol, que seguia parlant-nos d'una *aliança de civilitzacions*, partint de l'equívoc que volia combatre. Todorov –hereu de Montesquieu i de Rousseau– matisa i modera, incomoda i fa pensar, critica i estableix un terreny comú de convivència. Filòsof de la bondat (més que del Bé com a possessió absoluta), Todorov ens dóna un llibre aclaridor i de gran utilitat, un assaig que té tots els elements d'un clàssic.

«LA POR DELS BÀRBARS»
Autor: T. TODOROV
Traducció: J. TARRAGONA
Editorial: PAGÈS EDITORS
Pàgines: 270 /Preu: 20 €

Todorov ens aclareix el significat de civilització, barbàrie, cultura i identitat per tal d'interpretar els conflictes actuals.

NOVETATS

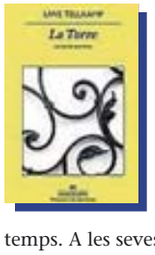

«LA TORRE»
Autor: UWE TELLKAMP
Traducció: CARMEN GAUGER
Editorial: ANAGRAMA
Pàgines: 896 / Preu: 29,90 €

Dresden, anys vuitanta: els veïns de la Torre, un barri residencial, semblen viure fora del temps. A les seves cases gairebé ruïnoses intenten escapar de la grisor i la decadència del sistema socialista dedicant-se a la música, a la poesia i a la pintura. Tancats a les seves torres de marfil, observen amb resignació i ironia l'ensorrament de la República Democràtica Alemanya.

«D'ACER»
Autor: SILVIA AVALLONE
Traducció: JOSEP JULIÀ BALLBÈ
Editorial: EDICIONS 62
Pàgines: 344 / Preu: 18,50 €

Des dels blocs de pisos de Via Stalingrad, un barri obrer de Piombino, es veu el Mediterrani, la llum, la platja i, allà lluny, l'illa d'Elba. Però no és un lloc de vacances. En aquesta terra les fàbriques i els blocs de formigó ho envaeixen tot. A *D'acer*, guardonada amb el premi Campiello Opera Prima, Silvia Avallone dóna veu a tot un món que viu a la deriva.

«UN ESCÀNDOL SENSE IMPORTÀNCIA»
Autor: CARLES CASAJUANA
Editorial: COLUMNA
Pàgines: 216 / Preu: 18 €

Rafael Masferrer dirigeix un bufet de Barcelona amb un centenar d'advocats i presideix la secció nacional d'una ONG internacional contra la corrupció. Quan una empresa catalana és acusada de subornar les autoritats tailandeses, Masferrer demana als seus dirigents que refutin l'acusació. Les reticències amb què ensopega aviat es converteixen en amenaces.